

LBRIS

We know
books

Grigore Băjenaru
Bună
dimineata,
băieți!

îmbrățișat pe stradă. Și-au amintit cu drag și duiosie de orele noastre de literatură!... Asta face mai mult ca orice. Dar te-am reținut destul, și poate că te grăbești. Te rog să mă scuzi...

Paul Matache mă-nterupe însă zâmbind:

– Nu uitați că și eu fac parte dintre foștii dumneavoastră elevi care se gândesc cu același drag ca și ceilalți la orele de literatură... și chiar la o mică serbare... de pe timpuri...

În aceeași clipă, un orologiu apropiat bate orele 8:00. Paul Matache își privește ceasul de la mână mirat și spune ca trezit dintr-un vis:

– Dar când, oare, s-a scurs atât de repede o oră întreagă..., șaiszeci de minute?

– Eu mă întreb cu tristețe, îi răspund cu un oftat discret, când s-au scurs cei șaiszeci de ani de viață ai mei?!

Paul Matache se ridică de pe bancă și se înclină la fel de respectuos ca pe vremuri. Îi întind mâna, și el mi-o strânge cu putere. Un surâs cald, de simpatie și compasiune discretă, flutură pe chipul fostului meu elev:

– Noapte bună, domnule profesor!

Ianuarie 1971

– SFÂRȘIT –

Cuprins

Capitolul I. BUNĂ DIMINEAȚA, DOMNULE PROFESOR!	5
Capitolul II. O, TRAI FERICE DE STUDENT!.....	9
Capitolul III. CÂTE LICEE, ATÂTEA OBICEIE.....	50
Capitolul IV. MICI POVESTIRI DIN VIAȚA UNOR OAMENI MARI	76
Capitolul III. UN ROMEO CU DOUĂ JULIETE ...	119
Capitolul VI. TOT PE DRUM, PE DRUM, PE DRUM.....	128
Capitolul VII. O MICĂ SERBARE CU SEMN DE-NTREBARE	141
Capitolul VIII. LA „HEIDELBERGUL“ DIN BUZEȘTI	158
Capitolul IX. CURSURI DE SEARĂ.....	175
Capitolul X. NOAPTE BUNĂ, DOMNULE PROFESOR!	183

ROLCRIS

Coperta: Faber Studio

Tehnoredactare: Gabriela Anghel

Corectură: George Crețu

We know
books

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin ROLCRIS.

Copyright © 2024, ROLCRIS.

**Descrierea CIP poate fi consultată la
Biblioteca Națională a Romaniei**

ISBN 978-630-6538-27-0

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

Tel.: 021 222 222 3

www.rolcris.ro

E-mail: contact@rolcris.ro

ROLCRIS

Str. Al. Ioan Cuza, nr. 50, sector 1, București

ISBN 978-630-6538-27-0

Capitolul I

BUNĂ DIMINEAȚA, DOMNULE PROFESOR!

La mijlocul scării, am întâlnit un elev care cobora. S-a înclinat respectuos și mi-a spus:

– Bună dimineața, domnule profesor!

Mi-am simțit deodată sufletul săgetat de fericire. Fără îndoială, faptul că în mâna dreaptă țineam catalogul m-a recomandat de la sine. Dar, probabil, mă măguleam eu cu gândul, aveam și aer de profesor. Semănam a profesor, ce mai?!

Am înclinat capul, surâzător:

– Bună dimineața, dragul meu!

Nu i-am adresat un cuvânt gratuit, de circumstanță. Nu! Băiatul îmi era într-adevăr tare drag, era doar primul elev care îmi spusese: *domnule profesor, bună dimineața, domnule profesor*, rostit în zorii celei dintâi zile de învățământ secundar din viața mea de dascăl.

.....
Venisem la Liceul Cantemir Vodă la sfârșitul trimestrului I, ca suplinitor al unui mare profesor de limba română și filosofie, Ion Nisipeanu, apreciat autor de manuale didactice.

Ales președinte al sindicatului profesorilor secundari, îi venea greu să se ocupe în același timp și de catedră, și de noua sa funcție. Și atunci l-a rugat pe profesorul Nicolae Cartoian, care preda, în afară de facultate, și la Seminarul pedagogic universitar, să-i recomande un licențiat tânăr, pentru suplinire.

Faptul că norocul mă alesese să-i țin locul unui profesor de talia lui Nisipeanu era pentru mine cea mai frumoasă carte de vizită. Fusesem primit la liceu cu multă simpatie de către profesorii vechi ai școlii, și mai cu seamă de către Vasile Șuteu, directorul de la Cantemir. Desigur, și pentru că cei mai mulți îl cunoșteau pe tatăl meu, institutorul. Atârna greu în balanță faptul că eram *neam de dascăl*, deci aveam o tradiție de învățământ în familie.

În ziua prezentării mele la catedră, cum era firesc, venise și Nisipeanu, ca să mă cunoască și să-mi dea indicațiile pe care le credea el de cuviință. A stat tot timpul cât mi-a vorbit cu mâna pe umărul meu, a mângâiere:

– Caută să meriți încrederea totală a lui Cartoian. Mi-a spus despre tine un cuvânt pe care eu până acum nu l-am mai auzit asociat la acela de profesor. Mi-a spus că ai talent. Dacă-i așa – și nu mă îndoiesc că este –, caută să-l valorifici cât mai mult cu putință. Nu te dezamagi, orice s-ar întâmpla. Și să mai știi de la mine, care, în primul rând, sunt profesor de Pedagogie: caută să-ți rezolvi singur toate problemele, oricât ți s-ar părea de grele, pe loc, în clasă, cu propriile tale puteri.

– Am înțeles, domnule profesor!

M-a privit zâmbitor, așa cum mă privea uneori tata, când era mulțumit de mine. Mi-a strâns mâna într-adevăr cu o

căldură părintească și era cât pe-acți, emoționat la culme, să mă aplec și să i-o sărut, așa cum făceam cu tatăl meu, chiar când mă întâlneam cu el pe stradă.

– Îți doresc succes... și, dacă vei avea vreodată greutateți neașteptate, peste care nu vei putea trece singur, îmi spui *mie...*, nimănui altcuiva!

– Am înțeles, domnule profesor!

– Succes, Băjenarule! Și vorba noastră din bătrâni „să auzim de bine“.

– Să trăiți, domnule profesor!

Dar chiar de la prima oră de curs mi-a fost pus la încercare *tactul meu pedagogic*.

M-am oprit în fața clasei a IV-a de liceu (a VIII-a de astăzi), unde aveam oră, prima mea oră de profesor secundar. Prin ușă răzbătea un vacarm de nedescris. Am apăsat clanța, am deschis și am apărut în prag. Gălăgia n-a scăzut nici cu o jumătate de grad măcar, ci, dimpotrivă, s-a întetit. Am închis ușa încet, ca și cum mi-ar fi fost teamă să nu tulbur liniștea din clasă, dar nici n-am făcut bine primul pas spre catedră, când deodată a tășnit lângă mine vocea răgușită a unui elev, strigând cât îl ținea gura:

– „Împărate ceresc, mângâietorule, duhul adevărului...“

Era prima oră de curs și pe atunci se obișnuia să se spună rugăciunea de dimineață. I-am făcut semn cu mâna și i-am șoptit punând degetul la buze:

– Un moment, te rog. Numai un moment!

M-am grăbit spre catedră. Am pus tacticos catalogul, am rămas în picioare și am început să zâmbesc, ca și cum aș fi fost amuzat de situație, deși fierbeam.

„Sunt eu oare chiar atât de scund, de neînsemnat“, îmi spuneam contrariat, „încât nu le impun niciun respect acestor puști?“ Într-o frântură de clipă mi-a apărut în minte scriitorul Camil Petrescu, fostul meu profesor de la Lazăr, care nu avea o statură mai impozantă decât a mea. Ba, odată, la sfârșitul orei, când să iasă din clasa a IV-a, unul dintr-a VIII-a l-a întrebat, crezând că este elev:

– Bă, n-auzi, a ieșit profesorul?

Iar Camil i-a răspuns amuzat:

– Chiar acum a ieșit!

„Hei, dragii mei“, mi-am spus eu atunci orgolios, „cu mine v-ați găsit să faceți haiul ăsta?“

Și, sufocat de mânie, dar stăpân pe nervii mei, mi-am simțit privirea atrasă spre tabla neagră, unde o mână nevăzută parcă scrisese cu majuscule enorme: CU MINE?! „Cu mine vă permiteți voi asta, care pe timpuri, la Liceul Lazăr, eram... și-n vremea studenției mele am fost...“

Un val de justificată indignare mă cuprinsese și, ca-ntr-un film retrospectiv, vertiginos mi se derulă pe dinaintea ochilor viața încă de student, atât de promițătoare pentru frumoasa profesiune ce mă aștepta – cum îmi imaginam eu pe atunci – cu brațele deschise, gata să-mi facă toate onorurile cuvenite unui dascăl tânăr!

„O, trai ferice de student!“ îmi flutura o clipă pe buze melodia noastră preferată, care anunța anticipat, cu duioșie, nostalgia ce ne va încerca mai devreme decât ne așteptam noi!

Capitolul II

O, TRAI FERICE DE STUDENT!

Pe atunci, adică între anii 1926 și 1930, circulau, în afară de faimosul „Gaudeamus igitur“, cam vreo patru cântece studențești, toate *made in Heidelberg*, care proslăveau viața de student cu petrecerile ei, unde se bea, bineînțeles, numai bere. Cel mai popular era însă acela care proclama sus și tare, pe note: „Nu e viață mai frumoasă decât viața de student, / asta știe orișicine, -i lucru evident“.

Acuma, că viața noastră de studenți nu se înfățișa chiar așa de frumoasă și ușoară ca în cântece, e altă poveste.

Mulți, ca să poată trăi, să-și plătească taxele de examene și cursurile universitare, erau funcționari. Alții dădeau meditații sau își găseau slujbe care nu aveau nicio legătură cu studenția.

Eu făceam pe învățătorul la școala primară unde era director tatăl meu.

Dar, din leafa ce mi se cuvenea ca suplinitor, nu vedeam 1 leu măcar. Eu iscăleam statul de plată, iar banii îi încasa taică-meu. Dacă îi ceream vreodată, mă întreba:

– La ce-ți trebuie?

– Vreau să mă duc și eu la cinema cu băieții... sau la un matineu, la Național... sau la o cofetărie...

Răspunsul era același întotdeauna:

– Nu mergem cu toții la cinema în fiecare sâmbătă? Nu luăm la Național o lojă la toate piesele care se joacă, măcar că unele nu sunt de nasul vostru? Nu face maică-ta destule prăjituri de casă și înghețată, ba mai cumpărăm și de la Dobriceanu? (un cofetar la modă pe vremea aceea, pe calea Victoriei).

– Dar vreau să am și eu un ban al meu, pe care să-l cheltuiesc cum am poftă... și singur, nu cu familia!

– Aha! Ei, când ai să-i câștigi tu, atunci!

– Dar pe ăștia nu-i câștig eu? N-o suplinesc eu pe doamna Teodoru?

– Hm! Va să zică tu nu înțelegi să mă ajuți cu nimic pentru întreținerea ta?! Am să-ți dau atunci leafa de suplinitor și să te-mbraci, și să te-ncați, să mănânci, să plătești chiria, să-ți plătești taxele și cursurile la facultate – și să vedem ce-ți mai rămâne pentru cinema, teatru și cofetărie?! Ești mulțumit?

N-am mai îndrăznit să răspund nimic. Norocul era că, de ziua mea onomastică sau de naștere, unchii mei nu-mi aduceau niciodată vreun cadou, ci, punându-mi câte 100 în mână, îmi spuneau, zâmbind cu înțeleș:

– M-am gândit că e mai bine să-ți dau ție să-ți cumperi ce dorești!

Țin minte că odată eram în mare lipsă de bani și-mi venise o poftă grozavă să mănânc plăcintă cu carne de la simigieria din colțul străzii. O porție costa 4 lei, iar eu nu aveam decât 3, și, ca să-i cer grecului *o juma'* de porție, parcă îmi era rușine.

Aveam de făcut o lucrare despre *Romeo și Julieta*, tragedia lui Shakespeare, la profesorul Mihail Dragomirescu. Citeam versuri înaripate, în care se proslăvea dragostea, iar cu înghițeam în sec, cu gândul la plăcintă.

Camera mea era la subsol. Când deodată îmi apare înaintea ferestrei fostul meu coleg de liceu Rică Stănescu, care se înscriesese la Medicină. Era un băiat drăguț, rotofei și cu părul cărunt, în ciuda celor 20 de ani ai lui. Părea mult mai în vârstă decât noi.

– Ce faci, mă Grig ? Tocești, tocești?

– Am o lucrare la Estetica literară. Dar tu, Rică?

– Eu mă duc la Ionescu și fiul (era cel mai bun frizer din cartierul nostru) să-mi amputez barba, a zis el. Și în drum spre Figaro, m-am abătut pe la tine, ca să văd ce mai faci?

– Bine-ai făcut, Rică! Dar și mai bine ai face, dacă m-ai împrumuta cu 1 leu.

El a holbat ochii la mine cu mirare:

– Cu 1 leu, mă? De ce tocmai cu 1 leu?

– Of, am suspinat eu, uite care-i povestea. Mi-a venit o poftă grozavă de plăcintă cu carne, care costă 4 lei porția... și cum eu n-am decât 3...

– Aha ! Ține leul, Nae, și poftă mare!

Și mi-a azvârlit pe fereastră, învârtit, ca la rișcă, 1 leu, pe care eu l-am prins din zbor.

– Să trăiești, Rică! Îți mulțumesc, și la prima ocazie...

– Lasă, dom'le, ce naiba? Am întins-o, să nu se aglomereze.

În zece minute am făcut încheierea lucrării despre nefericita iubire a celor doi tineri veronezi și am ieșit pe fereastră,

LIBRIS | **books**
că-mi era mai comod din toate punctele de vedere, glonț la plăcintărie.

M-am așezat la o masă mai spre ușă, ca să nu mă bată la cap dogoarea cuptorului, în care se coceau covrigii cu susan, și am spus ce doresc. Kir Sotir a strigat pițigăiat către cel de la tejghea:

– O *litruca* carne la patru!

Ah, cu ce poftă am mâncat plăcinta atât de mult-dorită! Cred că așa mai fi mâncat nu încă o *litruca*, chiar un *ki!* Mi-am făcut degetele puică și am adunat cu grijă toate foile și firimiturile rămase pe farfurioara unsoasă.

Am ieșit satisfăcut și, binedispus, m-am gândit că n-ar fi rău să dau o raită prin piața Matache Măcelarul, care era la doi pași. Forfota din piață, costumele pitorești și viu colorate, și mai cu seamă strigătele în versuri pline de haz ale negustorilor mă amuzau grozav!

Drumul meu trecea prin fața lui Ionescu și fiul – salon de frizerie și coafură modernă. Când s-o cotesc spre piață, cine iese din frizerie ras proaspăt și pomădat? Rică Stănescu, dar nu singur, ci însoțit de o domnișoară foarte frumușică, și ea proaspăt coafată.

Și deodată m-a cuprins un sentiment de justificată recunoștință pentru gestul nobil al lui Rică, bunul meu prieten și fost coleg, care mă ajutase să-mi pot satisface dorința de a mânca plăcinta. Hai să-i trag un salut respectuos, care să-l ridice în ochii fetei pe care o însoțea. Și, știind că e student la Medicină, cum oare puteam să-l salut mai potrivit, decât spunându-i tare, răspicat:

– Vă salut, domnule doctor!

Dar Rică a tresărit neplăcut impresionat, odată cu fata, s-a încruntat, a făcut o grimasă și a trecut mai departe, fără să-mi răspundă.

N-am știut ce să cred! Ce naiba l-a apucat?! Cum de nu l-a impresionat salutul meu atât de respectuos, mai ales că i-am atribuit și un titlu pe care nu-l avea încă, și a plecat mai departe, fără să mă bage în seamă?

Nici nu m-am mai uitat la cei doi și am pornit spre casă foarte contrariat.

Dar peste zece minute, cine apare înaintea ferestrei mele și mă ia la întrebări? Rică!

– Bine, mă nenorocitul, ce ți-a venit să mă saluți așa?

– Ce, Rică, ești scrântit? Vrei să spui că nu te-am salutat destul de respectuos? Că doar mi-am scos pălăria până la pământ, de parcă așa fi salutat un universitar, nu un pârлит student ca tine?

– Nu de asta zic eu, dar ce ți-a venit să mă saluți cu profesia?

– Cum cu profesia?

– Bine! De ce a trebuit să-mi spui: „Vă salut, domnule doctor“?

– Păi, bine, mă amărătule, nu era normal? Nu ești student la Medicină, nu ți-e părul aproape alb de parcă ai avea 40 de ani? Am crezut că o să te bucuri, că o să-ți faci plăcere... și că o să-ți crească acțiunile în fața fetei!

– Așa ar fi fost, dar vezi că eu îi spuseseam fetei că sunt inginer!

– De, mă, de unde să-mi dea prin cap că, fiind la Medicină, o să te dai drept inginer? Eu, dacă sunt la Litere și Filosofie,

Bună dimineța, băieți!

BRIS | books

O să spun că sunt popă? O să spun că sunt profesor, cum e firesc!

Rică a oftat din adânc:

– Ești un mare naiv, Grig, băiatule! Nu știi nimic din viață și nu cunoști sufletul femeilor! Află de la mine, îngere, că pe fete le impresionează mai mult să fi inginer decât orice altă meserie. Apoi a căzut o clipă pe gânduri și a adăugat: Iar altădată, când mă mai întâlnești cu vreo fată pe stradă sau în vreun local, te rog din suflet să mă saluți fără nicio vorbă, că naiba știe ce-mi mai dă prin cap să-i spun că sunt! Adio!

.....

Timp de trei ani am fost învățător și mi-a prins tare bine pentru cariera de profesor secundar către care mă îndreptam cu dragoste și încredere. Eram sigur că, îndată ce-mi voi lua licența în Litere, voi găsi post la un liceu și-mi voi începe apostolatul.

Dar deocamdată, mă mulțumeam cu ucenicia de dascăl la cursul primar.

Doamne, ce emoție pe mine în cea dintâi zi de cursuri! Până atunci nu-mi etalasem calitățile pedagogice decât în fața soră-mii, căreia-i explicam, din când în când, la română și-i făceam compunerile. Dar ca să vorbești pe dinafară, fără să te încurci, în fața a peste patruzeci de băieți, fie ei și de 8-9 ani, era cu totul altceva.

Am intrat în clasă și nici nu deschisesem bine ușa, când tuspatruzeci au țâșnit în picioare, rămânând nemișcați, smirna, în semn de salut.

– Bună dimineața, băieți!

Nicio șoaptă. Salutul îmi fusese dat doar prin ridicarea lor în picioare. M-am urcat la catedră și le-am spus răspicat:

– Stați jos!

Alt răpăit uniform de picioare. Pentru primele ore de curs se puneau în orar materiile cele mai grele de învățământ: aritmetica sau gramatica. De astă dată se nimerise aritmetica, disciplină care nu-mi era deloc simpatică. Cum mă aflam la clasa a II-a, m-am gândit că nu e rău să fac și eu cum făcea doamna noastră pe timpuri, și anume să-i pun să rostească tare tabla înmulțirii care se afla tipărită, în mod obișnuit, pe coperta din spate a tuturor caietelor de aritmetică.

– Spuneți tabla înmulțirii cu „doi“.

Și-atunci din glasurile de suprasopran ale băieților mei s-a auzit sonor melopeea lui Pitagora, cu monotonia-i cunoscută:

Door – una, două,

Door – două, patru,

Door – trei, șase...

Și, când au ajuns la „door – zece“, s-au repezit cu o grabă neașteptată, spunând scurt „douăzeci“, și s-au oprit cu privirile radioase asupra mea.

– Bine!

.....

Prima zi de școală a fost cum a fost. Dar cealaltă? O, cât mi-au dat de furcă copiii aceștia de 8-9 ani, mie, care nu-i întreceam decât cu vreo zece–doisprezece ani.

Și mărturisesc c-am tras multe cu ei și că, deși îl aveam în casă pe unul dintre cei mai buni dascăli de curs primar,

Bună dimineața, băieți!